

Theatre Missile Defence (TMD),

een (nieuwe) taak voor de Nederlandse Krijgsmacht...?

Gedurende enige jaren wordt in de internationale vakbladen regelmatig gepubliceerd over TMD ofwel de verdediging tegen *Tactical Ballistic Missiles* (TBM), al of niet voorzien van een nucleaire, chemische of biologische lading. Daarbij staat de laatste tijd niet zozeer de vraag centraal of er een dreiging van tactische ballistische raketten bestaat en hoe groot die dreiging is en tegen wie deze is gericht, maar veeleer wat er tegen kan worden gedaan. Tegelijkertijd rijst de vraag wie er dan iets tegen die dreiging moet doen, de NAVO, de WEU, andere (ad hoc) coalities of elk land voor zich? In MS 164(1995)290 is gesteld dat allereerst zorgvuldig moet worden bezien wat de dreiging tegen Nederland of het NAVO-verdragsgebied is en tot welke kosten een verdediging daartegen moet worden gevoerd. Inmiddels is binnen de NAVO overeenstemming bereikt over de aard en omvang van de mogelijke dreiging tegen het NAVO-verdragsgebied, met name tegen zijn flanken. In het door de lidstaten geaccordeerde document MC 161-4/95 wordt die dreiging nader uitgewerkt. Dreiging en inzet van TBM's tegen het Nederlandse grondgebied wordt in genoemd document vooralsnog niet voorzien. De NAVO brengt zijn acceptatie van die dreiging thans tot uitdrukking in zijn oefenscenario's. In grotere NAVO-oefeningen zoals *Central Enterprise* en *Dynamic Mix* (een zuidflank oefening) vormt een TMD-scenario met het daarbij behorende optreden, een onderdeel van die oefening. Met name Italië, Griekenland en Turkije maken aanspraak op de inzet van de TMD-capaciteit van de NAVO, waaronder die van Nederland, ter verde-

diging van eigen grondgebied. Gerelateerd aan de mogelijke dreiging tegen de zuidflank van de NAVO heeft dat tot gevolg dat Nederlandse eenheden in dat gebied kunnen worden geconfronteerd met de dreiging en uitwerking van tactische ballistische raketten.

Daarnaast kunnen Nederlandse eenheden ook worden geconfronteerd met vijandelijke tactische ballistische raketten bij inzet buiten het NAVO verdragsgebied. Zo zijn tijdens de Golfoorlog Nederlandse Geleide Wapeneenheden in Turkije en Israël ingezet tegen Iraakse TBM's (type Scud).

Dat de inzet van Scudraketten door Irak in de Golfoorlog de wil om zich te verdedigen tegen dit soort wapens in een stroomversnelling heeft gebracht, mag duidelijk zijn. Daar kwam nog bij dat met name de Amerikaanse Defensie industrie de kans schoon zag voor het laten herleven van „Star Wars-achtige” concepten en daarbij behorende wapensystemen. Inmiddels opereren binnen de NAVO allerlei fora, comités en (sub) werkgroepen die zich onder meer bezighouden met studies, concepten, wapensystemen en commandovoerings- en controlesystemen. Medewerkers van onze Defensiestaf, krijgsmachtdelen en TNO maken nadrukkelijk deel uit van genoemde fora. Daarbij participeren deze vertegenwoordigers in de wetenschap dat Nederland momenteel met het KLu Patriot-wapensysteem als een van de weinige landen in de NAVO, samen met de Verenigde Staten en Duitsland, beschikt over een operationeel wapensysteem dat, zij het een beperkte, capaciteit bezit tegen tactische ballistische raketten. Natuurlijk is de vraag gerechtvaardigd of deze bijdrage voldoende is of dat andere bestaande of nieuwe Nederlandse wapensystemen ook een bijdrage moeten leveren aan de TMD capaciteit van de NAVO. Op welke termijn moet daar invulling aan worden gegeven? Moet daarbij gekeken worden naar samenwerking met andere NAVO-partners en, sinds de NAVO-ministerraad van juni in Berlijn, specifiek naar Europese partners? Welke bijdrage moeten de andere lidstaten leveren? Allereerst kan worden gezegd dat bestaande capaciteiten van de Nederlandse krijgsmacht, anders dan Patriot, momenteel ook kunnen worden ingezet tegen TBM's. Zo kunnen F-16 vliegtuigen van de KLu worden ingezet om vijandelijke lanceerinrichtingen uit te schakelen. Complementair daaraan kunnen speciale eenheden van de KL of KM (commando's, mariniers) over de grond of door de lucht per heli-

kopter of transportvliegtuig worden ingezet met dezelfde opdracht. Mogelijk dat in de toekomst ook de bewapende helikopter (Apache) tegen lanceerinrichtingen wordt ingezet. Verder kan worden gezien hoe het *Multiple Launched Rocket System* (MLRS) van de KL kan worden aangewend om de lanceerinrichtingen van de TBM's te neutraliseren. Daarnaast kan het Controle en Rapporteringscentrum van de KLu (CRC) een rol spelen in het commandovoerings- en controlesysteem dat benodigd is voor een effectieve uitvoering van TMD. Als het gaat om nieuwe wapensystemen of voorziene modificaties van bestaande systemen kan worden gekeken naar het inbrengen van (een nog betere) TMD-capaciteit als deelcapaciteit van het betreffende wapensysteem zonder dat daarmee extreem hoge kosten zijn gemoeid. Voorbeelden zijn de nog te bouwen luchtverdedigings- en commandovoeringsfregatten van de KM en de onlangs door de Tweede Kamer goedgekeurde modificaties aan het Patriot-wapensysteem. Bovengenoemde inzetmogelijkheden maken het mogelijk dat door Nederland specifieke eenheden voor TMD aan de NAVO kunnen worden aangeboden.

Het wordt nog interessanter wanneer deze eenheden geïntegreerd en complementair, (*joint*), in de TMD-rol kunnen worden ingezet. Daarenboven kunnen deze eenheden samen met eenheden van andere NAVO-landen worden ingezet. Naast het optreden in „*joint*” verband, schept TMD dus ook mogelijkheden om in „*combined*” verband op te treden. De eerste voorzichtige schreden tot „*joint*” en „*combined*” optreden zijn onlangs gezet op initiatief van en georganiseerd door de KLu. In april van dit jaar heeft de oefening *Joint Project Optic Windmill 1996* plaatsgevonden. Aan deze oefening namen van Nederlandse zijde F-16 vliegtuigen,

Patriot-eenheden en het CRC Nieuw Milligen van de KLu en het fregat HMS Jan van Brakel van de KM deel. Verder participeerden Amerikaanse eenheden van *United States European Command* (Useucom) op het gebied van *Command, Control and Communications* (C³) en Duitse Patriot eenheden. Uit evaluatie van deze oefening bleek, dat zonder Amerikaanse deelname vooral op het gebied van C³, een effectieve uitvoering van TMD op dit moment niet mogelijk is. Dit zal in de besluitvorming over het in de toekomst uitvoeren van Europese optredens zonder de VS, in gedachten moeten worden gehouden. Het tijdens de eerder genoemde conferentie van Berlijn genomen besluit over het concept van *Combined Joint Task Forces*, lijkt ook voor TMD de meest efficiënte en effectieve benadering. Door de accordering van MC-161 erkent Nederland de dreiging van TBM's en de daaruit voortvloeiende te nemen maatregelen. Nederland zal moeten bezien hoe aan zijn bijdrage aan dit relatief nieuwe taakaspect van het bondgenootschap, verdere invulling moet worden gegeven. Daarbij kan een keuze worden gemaakt tussen, deelname binnen het hele spectrum aan inzetopties in de TMD-rol, maar ook voor een beperkt aantal inzetopties. Daarbij moet in beschouwing worden genomen wat van de andere lidstaten mag worden verwacht op het gebied van *Theatre Missile Defence*. Met het oog op de beperkte financiële mogelijkheden lijkt een keuze voor de laatste optie voor de hand te liggen. Bezien dient te worden welk krijgsmachdeel voor welke inzetoptie het meest is geschikt. Doublures dienen binnen de Defensie-organisatie te worden vermeden. Een relatief nieuw taakaspect van het bondgenootschap biedt de Nederlandse krijgsmachtdelen de mogelijkheid vanaf het begin in ieder geval op nationaal niveau er een „*joint*” inspanning van te maken.

